

Мозок закипає. Я переповнений сотень нових ідей. Вони безупинно накочуються одні за одними.

Напевно, можливо якось контролювати думки, але навряд чи можливо зовсім не думати. У душі фонтанують цікаві задуми, я не встигаю їх затримати, а вже напірають інші. Мені важко розмежовувати ті думки.

Лише зрідка я спроможний пригадати, про що ж думалось. Перш ніж я встигну зреагувати на одну надзвичайну ідею, її уже перегнала інша, ще краща, але й вона настільки нетривка у своїй сутності, що я змушений відчайдушно рятувати її від навали нових ідей...

У моїй голові знову бринять голоси. Я відчуваю, як її заповнює рій невагомних душ, які використовують клітини мого мозку, аби потеревенити між собою. Мені бракує душевного спокою, щоб умістити їх усіх у голову, – частина з них неодмінно втратиться без вороття. Духовної потуги маю понад міру, тому постійно треба давати їй вихід. Час до часу мушу брати олівець і папір, щоб дозволити думкам...

Прокинувшись кілька годин тому, я не сумнівався, що сформулював найадекватніше визначення буття. Тепер я вже не маю такої певності, та принаймні відвів тому унікальному визначенню гідне місце в своєму записнику. Я переконаний, що його можна буде обміняти на добрий обід. А якщо пощастить продати мій афоризм комусь,

хто вже здобув собі поважне ім'я, то він, імовірно, увійде до наступного накладу «Крилатих висловів».

Я вже нарешті визначився, ким буду в житті. Надалі робитиму те, що робив досі, але відтепер це стане моїм хлібом насущним. Не потребую слави – це важлива передумова, але я зможу стати неймовірно багатим.

Сумне це відчуття – гортати старого щоденника. Цитати, подані вище, датовані 10 і 12 грудня 1971 року. Тоді мені виповнилося дев'ятнадцять. Марія щойно виїхала до Стокгольма – відтоді минуло три або чотири тижні. Згодом я ще стрічався з нею кілька разів, а від нашої останньої зустрічі минуло вже 26 років. Не знаю, де вона тепер, навіть не знаю, чи ще живе на цьому світі.

Бачила б вона мене нині! Треба було вилетіти найпершим ранковим рейсом, кинути все й полетіти. Тиск зовні нарешті вирівнявся з внутрішнім тиском: настала певна рівновага. Думки прояснилися. Якщо обережно поводитимусь, можливо, зможу прожити тут ще кілька тижнів, перш ніж тенета остаточно обплутають мене.

Мені пощастило цілим та неушкодженим покинути книжковий ярмарок. Вони переслідували мене до самого аеропорту, але навряд чи зуміли довідатися, яким рейсом я відлітав. Я купив квитка на перший-ліпший літак з Болоньї. «Ви ж уже визначилися, куди летите?» Я похитав головою. «Геть звідси, байдуже куди. Найпершим літаком». Тепер вже вона похитала головою і засміялася. «Таких, як ви, ще поки небагато, – мовила вона, – але, повірте мені, скоро їх стане значно більше». А потім, простягнувши квитка, дала: «Гарного відпочинку! Ви, без сумніву, на нього заслужили...»

Якби ж то вона знала... Якби вона знала, на що я заслужив...

Через двадцять хвилин після злету інший літак мав вилітати на Франкфурт. Але ним я теж не полетів. Вони, певно, собі гадали, що я, підібгавши хвоста, відразу подамся додому, в Осло. Але боягуз не завжди обирає найрозумніше рішення – найкоротшу дорогу додому.

Я оселився у старому готельчику на узбережжі. Сиджу й дивлюся на море: на мисі височіє давня мавританська вежа. Дивлюся на рибалок у блакитних човнах: деякі ще рибалють у бухті, витягають неводи з рибою, інші вже прямують до молу з денним виловом.

Підлога, викладена керамічною плиткою, студить ноги; я одягнув три пари шкарпеток, але від холоду вони не рятують. Якщо не перестану мерзнути, то не втримаюся, зірву з широкого ліжка покривало і складу його подушкою собі під ноги.

Я опинився тут випадково. Найперший ранковий літак з Болонї міг летіти й до Лондона чи Парижа. Тож вбачаю тепер глибокий сенс у тому, що сиджу за старовинним письмовим столом, за яким колись давно сидів і писав інший норвег*, перебуваючи, як і я, у своєрідному вигнанні. Я опинився у європейському місті, у якому – одному з найперших – з'явилося виробництво паперу. Руїни давніх паперових млинів на схилах долини – немов нанизані на нитку перли. Треба їх, звісно, відвідати. Хоча й маю намір майже безвилазно сидіти в готелі: я замовив повний пансіон.

Навряд чи хтось чув у цих краях про Павука. Тут переважно цікавляться цитринами й туристами, а зараз, на щастя, не час на них. Я бачу кількох туристів, які тиняються берегом понад прибоєм, але купальний сезон поки що не почався, а цитрини висітимуть на деревах ще кілька тижнів.

* Генрик Ібсен. (Тут і далі * – примітки перекладача.)

У моєму номері є телефон, та нікому телефонувати, друзів не маю, відколи мене покинула Марія. До того ж я не надто товариський. Мене важко назвати людиною честі. Хоча є один знайомий, який принаймні не бажає мені смерті. «Корр'єре делла Сера» опублікувала статтю, сказав він, але тепер, схоже, усе пропало. Я постановив собі вийти з готелю рано-вранці. Дорогою сюди я мав достатньо часу, щоб обміркувати кожну дрібницю. Лише я знаю весь розмах своєї діяльності.

Я вирішив розповісти геть про все. Я пишу, щоб збагнути самого себе, тому писатиму якнайщиріше. Це зовсім не означає, що я прагну дотримуватися достовірності. Якщо хтось видає свою писанину за достовірний опис власного життя-буття, то це означає, що його корабель, мабуть, перевернувся догори кілем ще до того, як вирушив у своє ризиковане плавання.

Доки я отак сиджу й думаю, кімнатою тиняється маленький чоловічок. Він лише метр заввишки, хоча й цілком дорослий. Маленький чоловічок одягнений у сірий костюм і чорні лаковані черевики, на голові – гостроверхий, зелений фетровий капелюх. Походжаючи, він вимахує бамбуковим ціпком, іноді тицяє ціпком у мене, і це означає, що я мушу поквапитися з написанням своєї історії.

Саме цей чоловічок у фетровому капелюсі спонукав мене розповісти про все, що пам'ятаю.

Коли я допишу свої мемуари, мене, безумовно, буде важче вбити. Самі лише чутки про опублікування мемуарів можуть нагнати страху навіть на найвідважніших. Мабуть, варто розпустити такі чутки.

Визнаю, десятки диктофонних касет надійно зберігаються в одному банківському сейфі, але не скажу, де саме... У мене все під контролем. На крихітних касетах зібрано майже сотню голосів – ось скільки людей уже зізналися, що мають мотив мене вбити. Деякі навіть

відкрито погрожували. Усе це зафіксовано на касетах, пронумерованих від I до XXXVIII. До того ж, я розробив унікальний реєстр, за яким можна легко перемотати плівку до конкретного голосу. Я був завбачливим, хтось би сказав хитрим. Я певний, саме поголос про існування касет рятував мені життя останні два роки. Ще більшої цінності ці маленькі чудові дрібнички набудуть тоді, коли я проілюструю їх нотатками.

Не маю наміру стверджувати, ніби мої одкровення чи касети гарантуватимуть мені безпеку. Я хочу виїхати до Південної Америки чи кудись на Близький Схід. Якраз саме подумую про один з островів у Тихому океані. Ізоляція неминуча, але я завжди був відлюдником. Як на мене, бути відлюдником у великому місті сумніше, аніж на крихітному острові в океані.

Я став заможною людиною. Це мене не дивує. Бо ж виявився першопрохідцем у своїй галузі, принаймні першим розгорнув справу з таким розмахом. Ринок був необмежений, я постійно мав збут свого товару. Законів не порушував, навіть умудрявся частково сплачувати податки. Утім жив скромно, і якщо доведеться, зможу виплатити податкову заборгованість. Грошові перекази для клієнтів теж надходили цілком легально, хіба що їм було за них соромно.

Я усвідомлюю, що віднині опинився поза законом, а тому став біднішим за інших. Та однаково не проміняв би свого вибору на долю якогось учителя.

Та й на долю якогось письменника, до речі, теж. Навряд чи зумів би жити ущербним життям.

Маленький чоловічок мене нервує. Єдиний спосіб забути про нього – з головою поринути в писання. Я почну з того, що зберегла моя пам'ять.